

ВІДЗИВ

офіційного опонента, доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Пангелової Н.Є. на дисертаційну роботу Корчагіна Миколи Валерійовича за темою «Оптимізація спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів Повітряних сил в циклі бойового чергування», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність. Головним завданням Повітряних Сил Збройних Сил України є охорона повітряного простору держави, що забезпечується несенням цілодобового бойового чергування військовослужбовців.

Розвиток військової техніки у Збройних Силах України супроводжується значним збільшенням кількості посад операторів комп'ютерної техніки. Гіподинамічний режим їх діяльності призводить до погіршення фізичного стану, що позначається на успішності професійної діяльності фахівців. Отже, забезпечення надійності їхньої роботи є одним з найважливіших завдань системи фізичної підготовки військовослужбовців.

Однак, у сучасній науково-методичній літературі фактично відсутні науково обґрунтовані підходи до організації спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців операторських спеціальностей в умовах несення цілодобового бойового чергування.

З огляду на вищевикладене, дисертаційне дослідження Корчагіна М.В., яке присвячене вирішенню науково-прикладного завдання розвитку професійно-важливих фізичних якостей та підтримання професійної працездатності військовослужбовців-операторів служби за контрактом Повітряних Сил Збройних Сил України в умовах несення бойового чергування є актуальним і своєчасним.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Міністерства оборони України та була складовою науково-дослідних робіт «Розробка теоретико-методичних засад функціонування системи фізичної підготовки військовослужбовців Збройних Сил України», шифр «НФП – 2009» з номером державної реєстрації 0101U000823 (2008 – 2009 рр), «Теоретико-методичні засади функціонування системи фізичної підготовки військовослужбовців Повітряних Сил Збройних Сил України», шифр «Керівництво-ФП» з номером державної реєстрації 0101U001112 (2010 – 2011 рр), «Обґрунтування доцільних шляхів впровадження Бойової армійської системи в систему фізичної підготовки військовослужбовців Повітряних Сил Збройних Сил України», шифр «БАрС-ПС» з номером державної реєстрації 0101U002247 (2016 – 2017 рр.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Наукові положення, що сформульовані в дисертаційній роботі Корчагіна М. В. мають достатню ступінь обґрунтованості. Висновки та рекомендації логічно наслідують зміст проведених досліджень і повністю відповідають поставленим у вступі завданням дослідження.

Статистична достовірність отриманих результатів забезпечена достатнім науковим і методичним рівнем проведених досліджень, використанням у роботі об'єктивних та інформаційних методів дослідження, застосуванням адекватних методів математичної обробки матеріалів.

Позитивний ефект впровадження результатів роботи у практику підтверджується фактичними актами впровадження з військової частини А1451 (м. Харків) та військової частини А2109 (м. Маріуполь).

Наукова новизна основних положень дисертації полягає в тому, що вперше:

- встановлено залежність успішності професійної діяльності військовослужбовців-операторів від фізичного стану їхнього організму та рівня розвитку фізичних і психофізіологічних якостей;
- визначено складові інтегральної оцінки професійної працездатності військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування;
- отримано дані про особливості застосування пріоритетних засобів фізичної підготовки (силових та циклічних вправ) для формування та підтримання професійно важливих фізичних якостей військовослужбовців-операторів;
- науково обґрунтовано та розроблено програму спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів служби за контрактом Повітряних Сил в циклі бойового чергування, яка базується на застосуванні певних засобів і методів фізичної підготовки на відповідних етапах професійної діяльності військовослужбовців-операторів з урахуванням періодичності несення бойового чергування.

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо напрямів оптимізації фізичної підготовки військових спеціалістів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та експериментальному впровадженні авторської програми спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів служби за контрактом Повітряних Сил в циклі бойового чергування, а також у застосуванні інтегральної оцінки професійної працездатності військовослужбовців-операторів для прогнозування успішності їхньої військово-професійної діяльності.

Оцінка змісту дисертації. Дисертація має чітку структуру: вступ, п'ять розділів, загальні висновки, список використаних джерел і додатки, план роботи логічний і послідовний.

У *вступі* автором зазначено актуальність проблеми, об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, розкрито наукову новизну, практичну значущість роботи, вказано особистий внесок здобувача у спільних публікаціях, описано апробацію результатів досліджень та їх впровадження.

У першому розділі «Теоретичні аспекти застосування засобів спеціальної фізичної підготовки для покращання професійної працездатності військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування» подано результати теоретичного аналізу, систематизації й узагальнення даних науково-методичних джерел і керівних документів за тематикою дослідження. У процесі теоретичного дослідження здобувач дійшов узагальненого висновку, що нівелювання впливу негативних факторів професійної діяльності військовослужбовців-операторів можливо за рахунок використання засобів спеціальної фізичної підготовки. Додатково автор зазначає, що визначення ефективності військово-професійної діяльності військовослужбовців-операторів потребує інтегральної оцінки прямих та побічних показників, що зумовлюють динаміку професійної працездатності. Матеріал розділу логічно та послідовно викладений у чотирьох підрозділах, висновки логічно витікають з проведеного аналізу.

У другому розділі «Методи та організація дослідження» наведено методи що використовувались для вирішення завдань науково-дослідної роботи (загальнонаукові, соціологічні, педагогічні, антропометричні, медико-біологічні, психодіагностичні та методи математичної обробки отриманих результатів), висвітлено дані про досліджуваний персонал і описаний поетапний порядок організації досліджень.

Третій розділ «Дослідження впливу показників працездатності на успішність професійної діяльності військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування» надає інформацію про проведений констатувальний педагогічний експеримент з дослідження питань впливу несприятливих факторів військово-професійної діяльності та гіподинамії на стан здоров'я, фізичний розвиток, фізичну підготовленість, рівень розвитку психофізіологічних якостей, фізичну працездатність військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування. За результатами констатувального експерименту визначено інформативні показники професійної працездатності військовослужбовців-операторів: фізичний стан, психоемоційний стан, фізична працездатність, аеробна витривалість, статична витривалість м'язів спини та шиї, статична витривалість

м'язів черевного пресу, швидкість сприйняття інформації, оперативна пам'ять, концентрація уваги. Зазначені показники здобувач використав в якості складових інтегральної оцінки для прогнозування та дослідження динаміки професійної працездатності військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування.

Було доведено, що погіршення професійної працездатності військовослужбовців-операторів відбувається внаслідок погіршення фізичного стану їхнього організму, автор пропонує сприяти вирішенню завдань забезпечення надійності бойового чергування за рахунок підвищення фізичних можливостей організму операторів засобами спеціальної фізичної підготовки.

У *четвертому розділі* «Обґрунтування та дослідження ефективності програми спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування» здобувачем описано програму спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів у циклі бойового чергування. Програма базується на застосуванні певних засобів і методів спеціальної фізичної підготовки на відповідних етапах професійної діяльності військовослужбовців-операторів з урахуванням особливостей несення бойового чергування та доведено її ефективність у ході проведення формувального педагогічного експерименту.

Ефективність авторської програми спеціальної фізичної підготовки підтверджується покращанням: фізичного розвитку, фізичної підготовленості, індексу фізичного стану та рівня фізичного здоров'я військовослужбовців-операторів експериментальної групи по відношенню до представників контрольної.

У *п'ятому розділі* «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» здобувачем висвітлено повноту вирішення завдань дисертаційної роботи. Результати проведених досліджень дають змогу ефективніше планувати та організовувати процес спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців контрактної служби, які виконують службові обов'язки в режимі 24-годинного чергування за графіком.

Висновки відображають результати аналізу й узагальнення літературних джерел, логічно витікають з проведених практичних досліджень і коректно викладені.

Список використаних літературних джерел оформлено у відповідності до встановлених вимог.

Автореферат дисертації відображає основні наукові положення, висновки і рекомендації дисертаційного дослідження.

Основні результати дослідження в повному обсязі викладені у 18 наукових працях, серед них: 6 статей опубліковано у фахових виданнях України (з них 5 статей – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз), 9 статей апробаційного характеру і 3 публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації.

Дисертаційна робота та автореферат дисертації Корчагіна Миколи Валерійовича за темою «Оптимізація спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів Повітряних Сил в циклі бойового чергування» написані українською мовою із дотриманням наукового стилю, відзначаються адекватним застосуванням термінологічного апарату. Дисертація є цілісною і характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової ідеї здобувача. Надані у роботі ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам мають посилання на джерела.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, звертаємо увагу на окремі технічні зауваження та дискусійні питання, зокрема:

1. У Розділі 2 (С. 61) в описі фізичних вправ відсутня інформація про вправу, за допомогою якої в процесі констатувального дослідження визначався рівень розвитку спритності військовослужбовців-операторів.
2. У Розділі 3 (С.90) до таблиці показників фізичної підготовленості військовослужбовців-операторів поряд із фізичними якостями включено назви фізичних вправ.

3. У Розділі 4, під час опису моноциклу бойової підготовки авторської програми спеціальної фізичної підготовки відсутня інформація про загальну кількість годин навчально-тренувальних занять з фізичної підготовки у циклі бойового чергування військовослужбовців-операторів.

4. У Розділі 4 (С.120) зазначено, що до змісту занять у моноциклі відновлення після бойового чергування включаються «вправи на удосконалення гнучкості», але в тексті дисертації відсутня інформація про вплив авторської програми спеціальної фізичної підготовки на рівень розвитку гнучкості військовослужбовців-операторів. На наш погляд, авторові було б доцільно дослідити динаміку розвитку цієї фізичної якості у ході формульованого педагогічного експерименту.

5. Необхідно зазначити, що текст дисертаційної роботи перевантажений таблицями (3 розділ – 20 таблиць, 4 розділ – 38 таблиць), що у певній мірі ускладнює сприйняття викладеного матеріалу. Вважаємо, що частину з них можна було б винести у додатки.

Зазначене не є принциповим та не знижує значущості результатів дисертаційного дослідження здобувача, яке вносить значний внесок у систему фізичної підготовки військовослужбовців-операторів служби за контрактом Повітряних Сил Збройних Сил України.

Загальний висновок. Виходячи з актуальності теми роботи, наукової новизни, практичної значущості та обсягу матеріалу дисертаційної роботи «Оптимізація спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців-операторів Повітряних Сил в циклі бойового чергування», вважаю роботу Корчагіна Миколи Валерійовича завершеною самостійною науковою працею, яка відповідає п.п. 9, 11–13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а сам дисертант заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту

за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри теорії та методики фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор

ПІДПИС Н.Є.Пангелова
Засвідчую:
Нач. ВК Т.В. Д. Пасішук